

30 שנה
ל"מערכות"

זלמן שזר
נשיא המדינה

בלא שילך אחריו הלב שבי. והנה באו ימים, שבהם עמדנו, על כל מפ-עלנו, במבחן אחרי מבחן, וידענו כי אם ניכשל, חלילה, עלולה להיות לאל כל פעולתנו, גם זו שהלב רוצה בה מאוד, מאוהב בה ומשתוקק לה.

ועתה, בשנה זו, כשהייתי עם כוח-תינו בסיני, וראיתי את עצם המע-שים, כשכל חיילי ישראל במחנות עומדים הכן, למרות הקשיים היומי-יומיים — ראיתי כי חלה תמורה עצומה בנפש; נוצרה בתוכנו הנפש היודעת את מלאכת הקשת, שהיא תורה אחרת — לימוד הקשת בכל נפשך ובכל מאודך, וללא כל חציה.

ודווקא בדברים שיחסנו אליהם תחיי-לה נתבטא ב"אל תתנו להם רובים", הצלחנו להפליא את העולם.

מאז יושב אני על כס זה, מקבל אני אחת לשנה חיילים מצטיינים, ואני מטייל ביניהם, ומביט בפניהם, צעירים ישראלים, הגדלים לכל הטוב שחלם לבנו. ואני משוחח עמם ונפעם ונדהם ממעשיהם של הבחורים, מהקרבתם, אך גם מן התושיה, התחבולה והחכמה המרובה שהיתה בכל המעשים שעליהם צוינו. הגענו, אם כן, גם בגבורה גם בעצה וגם בתחבולה לשיאים גדולים, שכלל לא פיללנו ולא קיווינו להם. בשום דבר אין ניגוד רב כליכך בין מה שהיינו לבין מה שנעשינו, כמו בפר-שה זו. למעלה מזה שנטלנו שפה והפכנוה חיה, ולמעלה מזה שהפכנו בן חנווני לאיכר, ולמעלה מזה של-קחנו אדם מתפלפל בענייני תורה, והפכנוהו לאיש מדינה, וללוחם מל-חמת מדינה בין מדינאים, שכל דרכם ודרך אבותיהם היתה שונה לחלו-טין; למעלה-מכל-מעלה נטלנו בחו-רים ישראלים שלנו והפכנום לגיבור-רים, לעושי מעשי גבורה. זהו מפלאי הפלאים הגדולים.

אנשי "מערכות" היו בין הראשו-נים שעוררו לכך; באצבעות יד אחת אפשר לספרם, אותם ראשונים שעמ-דו מאחורי המעשים, שברכתם ליוו-תה אותם. הציבור הקטנטן הזה

אני זוכר יפה את ת"ש, היא השנה בה החלה "מערכות" להופיע. לאמיתו של דבר לא היה בשביל בני דורי דבר זר יותר לענייננו, ללבנו, לרצוננו, ב-תוך בניין ארץ-ישראל — מאשר מל-חמה. הפיכחים, המפוכחים שבינינו, ידעו בוודאי, כי אי אפשר יהיה בלא מלחמה. רובנו, בדברנו על תפקידים שנכוננו לנו בעתיד, דיברנו רק על הגנה מפני התנפלות אויבים, ועל שמירה. אך חכמת המלחמה לא עלתה כלל על דעתנו. אמנם, ידענו כי נצטרך להתגונן, וכי הכרח לדעת מלאכה זו, ואף התחלנו בכך עוד בגולה; ההגנה העצמית היתה מגיי-לוייה הראשונים של תנועת העבודה הציונית. אך המחשבה לא היתה נתונה כולה לעניין זה של ניהול מלחמה. זכרנו הצו: "אל תתנו להם רובים". זאת שיחקנו על הבמה, זאת שרנו, וזאת כתבנו. חלמנו כי נצליח לצאת בשלום ב"אל תתנו להם רו-בים" — — —

חוג קטן של חברים נטל על עצמו ללמד קשת, ו"מערכות" תרמה לכך תרומה גדולה מאוד. ללמד, פירושו תחילה לחקור את כל הספרות הצב-אית הגדולה של חכמי העולם. אמנם, את כל השייך לתורת תכסיסי-מל-חמה שנאה נפשנו. בעסקנו בכך, כאילו אולצנו לבלוע דברים איומים מאוד. כיוון שכל צמאוננו היה לע-שות את מלאכתנו ולבנות, היתה לנו מורת-רוח איומה מכך שאנו, שאמרנו לפני כן "אל תתנו להם רובים", מוכרחים היינו לומר אחר-כך "חבוק את הרובה" — — —

אכן, היו דברים שחשקנו בהם בל-בנו. את המעדר נטלנו, מפני שהיינו מוכרחים לפתח חקלאות, ואהבנו זאת, ושרנו שירים לחקלאות ולשדה. אך כאשר מוכרחים היינו לעבור לעניין הרובה, וללמד קשת, לא הש-תתפה בכך הנפש, אלא החובה. לא אחת נוצרה בנו שניות. דעתנו, ידינו, חיינו, נתונים היו לכך; אולם, הלב כמו לא השתתף, כי אם עמד כביכול במרחקים והתפלל כי לא יהיה צורך בכך. פעמים הרבה חששנו פן לא נצליח, שכן אי אפשר לעשות משהו

ולחיים בצוותא ; כיצד התגברו על שנאה ולמדו לחיות יחד.

האומר מלחמה ולא יותר, אומר חצי דבר. הדבר השלם שבמלחמה הוא בכך, שהיא מביאה לידי שלום. דבר זה נותן לנו את הכוח לעמוד עין בעין מול שכן זה שהוא יריב כיום — אך מחר יהיה שכן, שנצטרך לבוא עמו בחוזה שלום. התנ"ך אוֹמר: "ואין מחריד"; תקוותנו שתחֹל דל מאתנו החרדה האוכלת בנו, שניֹ גיע למצב של "אין מחריד". זוהי כל ברכתי לכם.

חיל לחבוק את הרובה, לאחר שלא מכבר אמרנו: "אל תתנו להם רֹב בים". הודות לאלה כה יקרה חבורת "מערכות" לכל הנתונים בתוך מכבש גורל האומה.

מלאו ל"מערכות" שלושים שנה, והיו ברוכים, ידידי, על התמדתכם. חיים אתם את הבמה הזאת שלושים שנה, והיא הקימה דור מלומדים ומומְחים, ותלמידים היוודעים גם להפוך את הדבר למעשה.

*

רוצה אני להוסיף מלים אחדות על עניין השלום. מלחמה, במידה שהיא שייכת למדינה ואיננה מעשי רוצחים בעלמא — וכאלה אין בינינו — מטרתה שלום. האומה מוכרחה להילחם מלחמת שלום, ובחירוף נפש, שאם לא כן יקום אויבה ויחסֹל לנה. אך מטרת המלחמה — עושיה, לוחמיה — היא להגיע לשלום. ויש חכמת שלום, כשם שיש חכמת מלֹחמה. אתם, אנשי "מערכות", הוכחֹתם זאת, בכך שידעתם להבין כי מלחמה אינה רק החכמה לצאת ולנהל קרב בשדה, אלא ישנה חכמה, יש אסטרטגיה. בכל שלושים השנה — כתבתם חכמת מלחמה. וחכמה זו מביאה לחכמת שלום. נחוץ גם בֹ "מערכות" להתכונן במחשבה ובֹ נפש — בשתיהן כאחת — להבין כי צד יוצרים שלום. כיצד נחתמו בעולם חוזיֹ שלום, כיצד הגיעו מדינות, שֹ שפכו בעבר זו את דמה של זו, לשלום

האמין בכך, שאפשר שבחורינו יגיעו לידיעה עמוקה בתורת המלחמה. נמצא עמנו לסיה גלילי, איש הנחבא אל הכלים. אך אני זוכר היטב כל אותן שנים מאז החל לעשות במלאֹכה, ובבקיאות עצומה, ובהרבה קריֹאות ולימוד, והפך להיות מורה לֹרים, בעניינים שלא ידעו אבותינו ואבות אבותינו. התפלאתי מאוד לתופעה זו, לחבר אנשים זה, וקינֹאתי ביכולת שהיתה ללסיה ולחבריו לראות את הדברים באמונה כזאת.

וכדי להבין זאת עוד יותר, נחוץ לֹכור מה היתה שנת ת"ש, בה החלה "מערכות" להופיע. היתה זו השנה השחורה ביותר לעמנו במאה השנים האחרונות. השנה בה הצליח היטלר, השתלט והשתרר היטב, שבה הודֹלקו כבשני האש, בפולין, בליטא, בגרמניה ובשאר המקומות, הכבשֹנים שאכלו את כל עיירותינו וערינו.

אם היינו איֹפעם תולעת יעקב, היה זה בשנת ת"ש. אז קם חבר אנשים שהחל באמת ללמוד וללמד מלחמה וגבורה, ולהתרכז בצעדים לכך, ולדבר עלֹמה שכיניתי אז בשם "גור אריה יהודה", בשעה שהיינו תולעת יעקב, בשעה שלא היתה אומה נתונה יותר למשיסה, ליתמות ולחוסר אונים, מאשר אנו ; לבוא אז להציע לה ללמד גבורה, ולהאמין בגבורה זו — לכך נחוצה היתה גֹלות נפשית שאין כדוגמתה. וגדלות זו היא שקסמה לנו, והיא שאיפשרה לנו להתגבר על הלב החצוי, ולהתיֹ

מדברי הנשיא בקבלת פנים בלשכתו